

ZAKON O ZAŠTITI OD ELEMENTARNIH I DRUGIH VEĆIH NEPOGODA

("Sl. glasnik SRS", br. 20/77, 24/85, 27/85, 6/89 i 52/89 i
"Sl. glasnik RS", br. 53/93, 67/93 i 48/94)

Glava I

OSNOVNE ODREDBE

Član 1

Zaštita ljudi i materijalnih dobara od elementarnih i drugih većih nepogoda vrši se po odredbama ovog zakona, ukoliko posebnim zakonom nije drukčije određeno.

Član 2

Pod elementarnim i drugim većim nepogodama, u smislu ovog zakona, podrazumevaju se: zemljotres; poplava; bujica; atmosferska nepogoda; suša; snežni nanos i lavina; nagomilavanje leda na vodotoku; odronjavanje i klizanje zemljišta; požar; eksplozija, nekontrolisano oslobađanje, izlivanje ili rasturanje štetnih gasovitih, tečnih ili čvrstih hemijskih i radioaktivnih materija; saobraćajna nezgoda; rušenje brane na vodotoku; epidemija zaraznih bolesti, stočnih zaraznih bolesti i biljnih bolesti i pojava štetočina; i slične pojave većih razmera koje mogu da ugroze zdravlje i živote ljudi ili da prouzrokuju štetu većeg obima.

Član 3

Zaštita od elementarnih i drugih većih nepogoda (u daljem tekstu: zaštita od elementarnih nepogoda) obuhvata: preventivne mere zaštite kojima se sprečavaju elementarne nepogode ili ublažava njihovo dejstvo; mere zaštite u slučaju neposredne opasnosti od elementarne nepogode kojima se sprovode neposredne pripreme za učešće u zaštiti; mere učešća u zaštiti kada nastupe elementarne nepogode kojima se obezbeđuje učešće snaga i sredstava u zaštiti od ovih nepogoda; i mere ublažavanja i otklanjanja neposrednih posledica nastalih dejstvom elementarnih nepogoda.

Član 4

Zaštita od elementarnih nepogoda, u okviru društvene samozaštite, zasniva se na pravu i obavezi samozaštite i na dužnosti svakog da drugom pruži pomoć u zaštiti od ovih nepogoda, kao i na saradnji, solidarnosti i uzajamnosti radnih ljudi i građana, osnovnih i drugih organizacija udruženog rada, mesnih zajednica i drugih samoupravnih organizacija i zajednica, društveno-političkih zajednica i međuopštinskih regionalnih zajednica.

Član 5

U zaštiti od elementarnih nepogoda prvenstvo ima zaštita zdravlja i života ljudi.

Član 6

Radni ljudi i građani, osnovne i druge organizacije udruženog rada, mesne zajednice i druge samoupravne organizacije i zajednice, društveno-političke zajednice i međuopštinske regionalne zajednice imaju pravo na zaštitu od elementarnih nepogoda i dužni su da preduzimaju propisane mere zaštite.

Član 7

Radni ljudi i građani odlučuju o organizovanju zaštite od elementarnih nepogoda, donose planove zaštite, pripremaju se, osposobljavaju i učestvuju u zaštiti od elementarnih nepogoda u osnovnoj i drugoj organizaciji udruženog rada, mesnoj zajednici i drugoj samoupravnoj organizaciji i zajednici, opštini, međuopštinskoj regionalnoj zajednici, gradu Beogradu i Socijalističkoj Republici Srbiji.

Organizacije i zajednice iz stava 1 ovog člana uređuju i organizuju zaštitu od elementarnih nepogoda, izrađuju planove zaštite od ovih nepogoda i obezbeđuju ostvarivanje prava i dužnosti radnih ljudi i građana u ovoj zaštiti.

Član 8

Društveno-političke organizacije, na čelu sa Savezom komunista, u skladu sa svojom ulogom, zadacima i odgovornošću, pokretači su i nosioci trajne idejno-političke akcije na razvijanju društvene svesti radnih ljudi i građana o neophodnosti organizovanja i ostvarivanja zaštite stanovništva i materijalnih dobara od elementarnih nepogoda, razmatraju stanje i probleme u ovoj oblasti i zalažu se za stvaranje uslova kojima se obezbeđuje što potpunije i efikasnije učešće radnih ljudi i građana, osnovnih i drugih organizacija i drugih samoupravnih organizacija i zajednica u zaštiti od tih nepogoda.

Član 9

Ako je nastala ili neposredno pretila opasnost od elementarne nepogode može se narediti mobilizacija radnih ljudi i građana, jedinica i štabova civilne zaštite, službe osmatranja, javljanja, obaveštavanja i uzbunjivanja, radnih jedinica, jedinica veze društveno-političkih zajednica, državnih organa, mesnih zajednica, osnovnih i drugih organizacija udruženog rada i drugih samoupravnih organizacija i zajednica i materijalnih sredstava, kao i učešće teritorijalne odbrane.

U zaštiti od elementarnih nepogoda obavezno se obezbeđuje učešće civilne zaštite.

Organi određeni ovim zakonom za rukovođenje zaštitom od elementarnih nepogoda mogu zahtevati i učešće jedinica Jugoslovenske narodne armije u zaštiti od ovih nepogoda.

Član 10

Poslovi zaštite od elementarnih nepogoda su od opšteg interesa za Republiku.

Glava II

PRAVA I DUŽNOSTI RADNIH LJUDI I GRAĐANA, OSNOVNIH I DRUGIH ORGANIZACIJA UDRUŽENOG RADA I DRUGIH SAMOUPRAVNIH ORGANIZACIJA I ZAJEDNICA U ZAŠTITI OD ELEMENTARNIH NEPOGODA

1. Zajedničke odredbe

Član 11

Radni ljudi i građani, osnovne i druge organizacije udruženog rada i druge samoupravne organizacije i zajednice dužni su da organizuju i sprovode mere zaštite od elementarnih nepogoda određene zakonom, drugim propisima i planovima zaštite.

Ako zapreti ili iznenada nastupi opasnost od elementarne nepogode radni ljudi i građani, organizacije i zajednice iz stava 1 ovog člana dužni su da preduzmu mere zaštite bez poziva i na poziv nadležnog organa.

Član 12

Korisnici, sopstvenici, odnosno držaoci pokretnih i nepokretnih materijalnih dobara dužni su da u slučaju elementarne nepogode preduzmu potrebne mere radi zaštite ovih dobara, kao i da omoguće da se na tim dobrima preduzmu i sprovedu potrebne mere zaštite (sklanjanje, delimično ili potpuno rušenje objekta, istovarivanje ili uklanjanje materijala, seča stabala, prokopavanje kanala, izgradnja nasipa i dr.), koje naredi štab civilne zaštite društveno-političke zajednice odnosno međuopštinske regionalne zajednice.

Član 13

Korisnici, sopstvenici, odnosno držaoci prevoznih sredstava drumskog, železničkog, rečnog, vazdušnog, poštansko-telegrafsko-telefonskog i radio-saobraćaja, građevinskih i poljoprivrednih mašina, alata i drugih materijalnih sredstava potrebnih za zaštitu od elementarnih nepogoda, dužni su da ih u ispravnom stanju i sa odgovarajućom radnom snagom stave na raspolaganje štabu civilne zaštite društveno-političke zajednice, odnosno međuopštinske regionalne zajednice, na njegov zahtev. Štab civilne zaštite dužan je da ova sredstva upotrebljava pravilno i u skladu sa njihovom namenom.

Član 14

Korisnici, odnosno sopstvenici stambenih zgrada, stanova, poslovnih prostorija i drugih zgrada i prostorija dužni su, ako naredi nadležni organ opštine odnosno grada Beograda, da prime na privremeni smeštaj evakuisano stanovništvo i materijalna dobra sa ugroženog područja. Pri tome se korisnicima, odnosno sopstvenicima, prema potrebi, ostavljaju neophodne prostorije za njihov smeštaj.

Ako korisnik odnosno sopstvenik stambene i druge zgrade odbije da postupi po odredbi stava 1 ovog člana, ili je odsutan, nadležni opštinski organ može u te zgrade i prostorije i bez odobrenja korisnika odnosno sopstvenika da izvrši privremeni smeštaj stanovništva i materijalnih dobara sa ugroženog područja.

Ulazak u zgrade i prostorije radi smeštaja stanovništva i materijalnih dobara sa ugroženog područja u slučajevima iz stava 2 ovog člana vrši se na osnovu rešenja donetog po skraćenom

postupku od strane nadležnog opštinskog organa, komisijski i uz primenu mera zaštite i obezbeđenja zatečenih dobara.

Trajanje privremenog smeštaja iz stava 1 ovog člana određuje nadležni organ opštine, odnosno grada Beograda. Privremeni smeštaj ne može biti duži od tri meseca od dana prestanka elementarne nepogode. U izuzetno teškim situacijama skupština opštine, odnosno grada Beograda, može ovaj rok da produži najviše još za tri meseca.

Član 15

Korisnici, sopstvenici odnosno držaoci medicinske opreme i lekova, rezervi krvi i produkata od krvi, odeće i obuće, hrane i drugih materijalnih sredstava neophodnih za pružanje pomoći nastradalom i ugroženom stanovništvu i za sprečavanje štete od elementarnih nepogoda, dužni su da ih stave na raspolaganje na zahtev štaba civilne zaštite društveno-političke zajednice, odnosno međuopštinske regionalne zajednice.

Član 16

Korisnici, sopstvenici odnosno držaoci materijalnih sredstava iz čl. 13 i 15 ovog zakona dužni su da ih predaju u mesto i u vreme koje odredi štab civilne zaštite društveno-političke zajednice, odnosno međuopštinske regionalne zajednice.

Član 17

Radi zaštite od elementarnih nepogoda, radni ljudi i građani, osnovne i druge organizacije udruženog rada i druge samoupravne organizacije i zajednice i materijalna dobra mogu, po naređenju nadležnog organa opštine, međuopštinske regionalne zajednice, grada Beograda odnosno Izvršnog veća Skupštine SR Srbije (dalje: Izvršno veće) biti evakuisani sa ugroženog područja.

Opština, međuopštinska regionalna zajednica, odnosno grad Beograd sa čije se teritorije vrši evakuacija dužni su da sa opštinom, odnosno međuopštinskom regionalnom zajednicom na čiju se teritoriju vrši evakuacija obezbede neophodne uslove za zbrinjavanje stanovništva i smeštaj materijalnih dobara.

2. Radni ljudi i građani

Član 18

Obaveza radnih ljudi i građana u zaštiti od elementarnih nepogoda sastoji se iz:

1. učešća u zaštiti od elementarnih nepogoda;
2. davanja materijalnih sredstava (čl. 13, 14 i 15);
3. odazivanja pozivu nadležnog organa;
4. obaveštavanja nadležnih organa o opasnostima od elementarnih nepogoda ili o nastaloj elementarnoj nepogodi;
5. osposobljavanja i obučavanja za učešće u zaštiti od elementarne nepogode;
6. izvršavanja mera zaštite određenih zakonom, drugim propisima, planovima zaštite i drugih mera koje, u skladu sa zakonom, naredi nadležni organ.

Član 19

Obavezi u zaštiti od elementarnih nepogoda podležu svi radni ljudi i građani Socijalističke Republike Srbije (dalje: Republika) koji su navršili 16 godina života. U ovoj zaštiti mogu da učestvuju i radni ljudi i građani mlađi od 16 godina života u izvršavanju zadataka koje odredi organ koji rukovodi zaštitom.

Izuzetno od stava 1 ovog člana ne podležu obavezi učešća u zaštiti od elementarnih nepogoda iz tač. 1 i 5 člana 18 ovog zakona, i to:

1. lica nesposobna za rad.

2. žene - trudnice i žene koje imaju dete mlađe od sedam godina.

Žene-zdravstveni radnici, inženjeri i tehničari i drugi neophodni stručnjaci iako imaju dete mlađe od sedam godina podležu obavezi učešća u zaštiti od elementarnih nepogoda. Nadležni organ opštine dužan je da ovim ženama, za vreme njihovog učešća u zaštiti od elementarnih nepogoda, obezbedi odgovarajuće čuvanje i negu dece.

Sposobnost za učešće u zaštiti od elementarnih nepogoda utvrđuje se po propisu iz oblasti narodne odbrane o utvrđivanju sposobnosti građana za vršenje radne obaveze i o izvršenju radne obaveze.

Član 20

Strani državljanin koji se zatekne na području ugroženom od elementarnih nepogoda može da se pozove da učestvuje i da traži da mu se pruži pomoć u ovoj zaštiti.

Član 21

Radni ljudi i građani, koji primete ili saznaju da pretil neposredna opasnost od elementarne nepogode ili da je takva nepogoda nastala, dužni su da odmah obaveste najbliži centar za obaveštavanje i uzbuñivanje, štab civilne zaštite ili organ za unutrašnje poslove, organ uprave za narodnu odbranu, štab teritorijalne odbrane, mesnu kancelariju ili drugi odgovarajući organ i organizaciju, koristeći najpogodniji način i sredstva za najbrže obaveštavanje.

Korisnici, sopstvenici odnosno držaoci sredstava veze i saobraćajnih sredstava dužni su da ovim sredstvima najhitnije prenesu obaveštenje iz stava 1 ovog člana ili da omoguće korišćenje ovih sredstava radi prenošenja obaveštenja.

Član 22

Radni ljudi i građani su dužni da čuvaju i održavaju u ispravnom stanju sredstva koja su im poverena radi izvršavanja zadataka zaštite od elementarnih nepogoda i da ih na poziv nadležnog organa vrata.

Član 23

Radni ljudi i građani koji po naređenju nadležnog organa učestvuju u zaštiti od elementarnih nepogoda imaju pravo na prevoz, smeštaj i ishranu za vreme dok učestvuju u zaštiti.

Član 24

Lice koje u vršenju obaveze zaštite od elementarnih nepogoda bude povređeno ili kod kojeg nastupi bolest kao neposredna posledica vršenja obaveze zaštite, ima prava iz zdravstvenog,

invalidskog i penzijskog osiguranja kao da je pretrpelo nesreću na poslu. Ostvarivanje ovih prava uređuje se propisima nadležnih samoupravnih interesnih zajednica.

Članovi porodice lica koje je vršeci obavezu zaštite od elementarnih nepogoda izgubilo život imaju prava iz zdravstvenog i penzijskog osiguranja kao da je to lice izgubilo život nesrećom na poslu.

Lice koje u vršenju obaveze zaštite od elementarnih nepogoda bez svoje krivice zadobije povredu, ili nastupi bolest kao neposredna posledica vršenja ove obaveze, te zbog toga kod njega nastupi invalidnost, ostvaruje prava invalidske zaštite prema propisima o vojnim invalidima, ukoliko je to za njega povoljnije.

Za lice koje nije osigurano po nekom drugom osnovu, kao osnovica za ostvarivanje prava iz st. 1, 2 i 3 ovog člana uzima se 80% prosečnog ličnog dohotka ostvarenog u Republici u prethodnoj godini.

Član 25

Članovima porodice lica koje vršeci obavezu zaštite od elementarnih nepogoda pogine ili umre od zadobijene povrede, odnosno bolesti, pripada jednokratna novčana pomoć u visini dvanaestomesečnog prosečnog neto ličnog dohotka ostvarenog u Republici u prethodnoj godini i troškovi sahrane.

Članovima porodice, u smislu stava 1 ovog člana, smatraju se lica koja su živela u zajedničkom domaćinstvu ili ih je poginulo ili umrlo lice izdržavalo, i to:

1. bračni drug;
2. deca bračna, vanbračna, usvojena ili pastorčad, ako nisu starija od osamnaest godina, odnosno dvadeset šest godina-ako se nalaze na školovanju, osim dece koja su stekla svojstvo radnika u udruženom radu, a bez obzira na godine života ako su trajno i potpuno nesposobna za rad;
3. roditelji, odnosno usvojilac i njegov bračni drug;
4. očuh i maćeha;
5. braća i sestre pod uslovima iz tačke 2 ovog stava, i
6. deda i baba.

Pravo na jednokratnu novčanu pomoć nema bračni drug koji je neopravdano napustio bračnu zajednicu. Činjenicu da je bračni drug neopravdano napustio bračnu zajednicu utvrđuje sud opšte nadležnosti u vanparničnom postupku.

Roditelji, usvojilac i njegov bračni drug, očuh i maćeha i braća i sestre, imaju pravo na jednokratnu novčanu pomoć ako poginulo, odnosno umrlo lice nema bračnog druga ni dece ili ako bračni drug i deca nemaju pravo na tu pomoć. Izuzetno, roditelji koje je poginulo odnosno umrlo lice izdržavalo, imaju pravo na jednokratnu novčanu pomoć kad to lice ima samo bračnog druga.

Deda i baba imaju pravo na jednokratnu novčanu pomoć ako poginulo, odnosno umrlo lice nema srodnika iz stava 4 ovog člana ili ako ti srodnici nemaju pravo na jednokratnu novčanu pomoć.

Ako više lica ima pravo na jednokratnu novčanu pomoć, ukupan iznos pomoći deli se na jednake delove.

Lice koje izgubi život u uslovima iz stava 1 ovog člana sahraniće se u mestu koje odredi njegova porodica.

Član 26

Jednokratna novčana pomoć i troškovi sahrane iz člana 25 ovog zakona isplaćuju se na zahtev članova porodice poginulog ili umrlog lica, iz sredstava osnovne i druge organizacije

udruženog rada i druge samoupravne organizacije i zajednice ako je zaštita vršena u njenom interesu, a u ostalim slučajevima iz sredstava opštine. Ovaj zahtev se podnosi u roku od tri godine od dana smrti lica.

Isplatom jednokratne novčane pomoći ne dira se u ostala prava, koja po drugim osnovama ima lice kome je ta pomoć isplaćena, niti se isplaćena pomoć uračunava u iznos naknade štete koja mu pripada po opštim propisima ako ovim ili drugim zakonom nije drukčije određeno.

3. Osnovne i druge organizacije udruženog rada i druge samoupravne organizacije i zajednice

Član 27

Osnovne i druge organizacije udruženog rada i druge samoupravne organizacije i zajednice (dalje: samoupravne organizacije i zajednice) obavezne su da se organizuju, pripremaju i osposobljavaju za zaštitu od elementarnih nepogoda i da učestvuju u ovoj zaštiti srazmerno svojim kapacitetima, proizvodnim, uslužnim i drugim mogućnostima.

Samoupravne organizacije i zajednice, pored izvršavanja obaveza i mera zaštite od elementarnih nepogoda propisanih zakonom i drugim propisima i utvrđenih planovima zaštite, dužne su da izvršavaju i mere zaštite koje, u skladu sa zakonom i planovima zaštite, naredi nadležni organ.

Član 28

Samoupravne organizacije i zajednice dužne su da izrade i donesu planove zaštite od elementarnih nepogoda, da sa ovim planovima upoznaju svoje radne ljude i da obezbede uslove za njihovo osposobljavanje i obučavanje radi sprovođenja mera zaštite.

Član 29

Samoupravne organizacije i zajednice - korisnici odnosno držaoci sredstava veze dužni su da prioritet u korišćenju tih sredstava daju organu koji rukovodi zaštitom od elementarnih nepogoda.

Član 30

Samoupravne organizacije i zajednice dužne su da na zahtev organa koji rukovodi zaštitom od elementarnih nepogoda uvedu dežurstvo za potrebe zaštite od elementarnih nepogoda.

4. Posebne dužnosti samoupravnih organizacija i zajednica u zaštiti od elementarnih nepogoda

Član 31

Tehnička dokumentacija za izgradnju, adaptaciju i rekonstrukciju investicionih objekata, kao što su: brane i drugi vodoprivredni objekti, silosi, hladnjače, skladišta i pumpne stanice za tečna goriva i gas, objekti za preradu i eksploataciju nafte i gasa, naftovodi i gasovodi, objekti za proizvodnju i stalna skladišta eksplozivnih materijala, za proizvodnju i upotrebu nuklearnih sirovina i nuklearne energije, za proizvodnju i upotrebu snažnih izvora jonizujućih zračenja, za preradu, privremeno i trajno skladištenje tečnih i čvrstih radioaktivnih otpadaka i drugi objekti koji mogu ugroziti stanovništvo i naselje, mora da sadrži i mere zaštite od

elementarnih nepogoda, koje, u skladu sa odredbama ovog zakona, propišu bliže republički organi uprave nadležni za oblasti privrede, poljoprivrede, šumarstva, vodoprivrede, urbanizma, stambene i komunalne delatnosti, unutrašnjih poslova, saobraćaja i zdravstva. Za objekte iz stava 1 ovog člana koji su izgrađeni pre stupanja na snagu ovog zakona u planovima zaštite od elementarnih nepogoda utvrđuju se odgovarajuće mere za ovu zaštitu.

Član 32

Organ uprave nadležan za izdavanje odobrenja za izgradnju, adaptaciju i rekonstrukciju investicionih objekata, ne može izdati odobrenje za izgradnju ako nisu ispunjeni uslovi iz člana 31 ovog zakona.

Član 33

Samoupravne organizacije i zajednice koje se bave naučnoistraživačkom delatnošću od interesa za zaštitu od elementarnih nepogoda dužne su da organu koji rukovodi zaštitom od ovih nepogoda, na njegov zahtev ili kada to same ocene da je potrebno, daju podatke iz svog programa naučnoistraživačkog rada i o svojim dostignućima koji su od značaja za zaštitu od elementarnih nepogoda.

Organi uprave društveno-političkih zajednica mogu samoupravnim organizacijama i zajednicama koje se bave naučnoistraživačkom delatnošću postaviti zahtev za izradu studija i analiza koje su od interesa za zaštitu od elementarnih nepogoda.

Međusobna prava i obaveze organizacija i zajednica iz stava 1 i organa iz stava 2 ovog člana uređuju se ugovorom.

Član 34

Samoupravne organizacije i zajednice i organi uprave u oblasti unutrašnjih poslova, poljoprivrede, vodoprivrede, šumarstva i radijacione zaštite; hidrometeorološka, seizmološka i geološka služba, kao i drugi organi i organizacije, koji se u okviru svojih redovnih zadataka bave izviđanjem i osmatranjem određenih opasnosti od elementarnih nepogoda, dužni su da odmah dostave centrima za obaveštavanje i uzbunjivanje, organu koji rukovodi zaštitom, i organizacijama u oblasti javnog informisanja, potrebne podatke o mogućnostima pojave ili o pojavi ovih nepogoda, radi obaveštavanja i uzbunjivanja stanovništva, samoupravnih organizacija i zajednica i državnih organa.

Centri za obaveštavanje i uzbunjivanje dužni su da o pojavi elementarne nepogode odmah obaveste štab civilne zaštite i uzbune stanovništvo, samoupravne organizacije i zajednice i državne organe na području koje je ugroženo ili može biti ugroženo od te nepogode.

Izuzetno, dok centri za obaveštavanje i uzbunjivanje ne budu stavljeni u mobilno stanje, organizacije i organi iz stava 1 ovog člana su dužni da odmah po saznanju o opasnosti od elementarnih nepogoda obaveste i uzbune stanovništvo, organe i organizacije na području koje je ugroženo ili može biti ugroženo od elementarne nepogode.

Znaci za uzbunjivanje od elementarnih nepogoda su jedinstveni i sa njima se obavezno stanovništvo blagovremeno upoznaje.

Službena obaveštenja o obimu i posledicama elementarne nepogode i o preduzetim merama za zaštitu od ove nepogode može davati organ društveno-političke zajednice, odnosno međuopštinske regionalne zajednice koji rukovodi zaštitom.

5. Samoupravne interesne zajednice

Član 35

Samoupravne interesne zajednice, prema prirodi svoje delatnosti, u skladu sa zakonom i samoupravnim sporazumom, usklađuju planiranje i sprovođenje mera zaštite od elementarnih nepogoda i obezbeđuju sredstva za izvršenje tih zadataka.

Član 36

Odredbe člana 27 stav 2, čl. 29, 31 i 33 ovog zakona shodno se primenjuju i na samoupravne interesne zajednice.

6. Društvene organizacije, stručna i druga udruženja građana

Član 37

Društvene organizacije, stručna i druga udruženja građana dužni su da se organizuju, pripremaju i osposobljavaju za zaštitu od elementarnih nepogoda i da učestvuju u ovoj zaštiti, prema prirodi i karakteru svojih zadataka, kao i da u tom cilju obezbeđuju pripremanje, osposobljavanje i učešće svojih članova u zaštiti.

Društvene organizacije, stručna i druga udruženja građana dužni su da svojim planovima, odnosno programima, statutima i drugim opštim aktima utvrde zadatke svojih članova i organa u vezi sa pripremanjem, osposobljavanjem i učešćem u zaštiti od elementarnih nepogoda.

Crveni krst u zaštiti od elementarnih nepogoda naročito učestvuje u pružanju prve medicinske pomoći i kućne nege povređenim i obolelim, u prikupljanju i raspodeli pomoći, kao i u organizovanju i sprovođenju drugih mera kojima se pruža prva pomoć stanovništvu nastradalom u ovim nepogodama.

Član 38

Odredbe člana 27 stav 2, čl. 28, 29 i 30 ovog zakona shodno se primenjuju i na društvene organizacije, stručna i druga udruženja građana.

7. Građanska pravna lica

Član 39

Odredbe ovog zakona koje se odnose na samoupravne organizacije i zajednice shodno se primenjuju i na građanska pravna lica u skladu sa prirodom delatnosti tih lica.

Glava III

DRUŠTVENO-POLITIČKE I MEĐUOPŠTINSKE REGIONALNE ZAJEDNICE U OSTVARIVANJU PRAVA I DUŽNOSTI U ZAŠTITI OD ELEMENTARNIH NEPOGODA

1. Zajedničke odredbe

Član 40

Društveno-političke zajednice, u okviru svojih prava i dužnosti utvrđenih ustavom, uređuju i organizuju zaštitu od elementarnih nepogoda na svojoj teritoriji i njome rukovode. U tom cilju one preduzimaju organizacione, planske, materijalne i druge potrebne mere za ostvarivanje prava i dužnosti radnih ljudi i građana u zaštiti od elementarnih nepogoda.

Član 41

Prava i dužnosti društveno-političkih zajednica u oblasti zaštite od elementarnih nepogoda ostvaruju skupštine i njihovi organi.

Član 42

Skupštine društveno-političkih zajednica uređuju organizovanje i sprovođenje zaštite od elementarnih nepogoda i prate i usmeravaju ostvarivanje ove zaštite.

Član 43

Kolegijalno-izvršni organi skupština društveno-političkih zajednica, u okviru svog delokruga, staraju se o izvršavanju zakona i drugih propisa i utvrđene politike, usmeravaju i usklađuju rad organa uprave u organizovanju i sprovođenju mera zaštite od elementarnih nepogoda, staraju se o snabdevanju i zbrinjavanju evakuisanog stanovništva i materijalnih dobara, predlažu mere za obezbeđenje sredstava za izvršavanje zadataka zaštite od elementarnih nepogoda i vrše druge poslove određene zakonom i drugim propisima.

Član 44

Organi uprave, u okviru svog delokruga, u oblasti za koju su obrazovani, pored poslova koje vrše po opštim propisima, u okviru zaštite od elementarnih nepogoda, vrše naročito i sledeće poslove: staraju se o organizovanju i sprovođenju mera zaštite ljudi i materijalnih dobara; izrađuju planove i druga dokumenta za zaštitu i međusobno ih usklađuju; prate stanje zaštite i odgovorni su za preuzimanje organizaciono-planskih i drugih mera zaštite; proučavaju stanje, planove i pripreme za zaštitu i predlažu mere za njihov razvoj i unapređenje; vrše nadzor i inspeksijske poslove u pogledu sprovođenja propisa, planova i mera zaštite od elementarnih nepogoda.

Član 45

Organi društveno-političkih zajednica i međuopštinskih regionalnih zajednica u vršenju poslova zaštite od elementarnih nepogoda, ostvaruju međusobnu saradnju i saradnju sa odgovarajućim organima i komandama Jugoslovenske narodne armije.

2. Opština

Član 46

U opštini se uređuje, planira, organizuje, usklađuje, usmerava i obezbeđuje zaštita od elementarnih nepogoda radnih ljudi i građana, materijalnih dobara, mesnih zajednica i samoupravnih organizacija i zajednica i rukovodi ovom zaštitom.

Član 47

U zaštiti od elementarnih nepogoda, opština naročito:

1. uređuje organizovanje i sprovođenje zaštite, obezbeđuje i usklađuje učešće radnih ljudi i građana, opštinskih organa, mesnih zajednica i samoupravnih organizacija i zajednica u zaštiti od elementarnih nepogoda;
2. izrađuje i donosi planove zaštite od elementarnih nepogoda;
3. organizuje i sprovodi mobilizaciju radnih ljudi i građana, jedinica i štabova civilne zaštite, radnih jedinica, službe osmatranja, javljanja, obaveštavanja i uzbunjivanja, opštinskih jedinica veze, opštinskih organa, mesnih zajednica i samoupravnih organizacija i zajednica i materijalnih sredstava radi zaštite od elementarnih nepogoda i obezbeđuje učešće teritorijalne odbrane u ovoj zaštiti;
4. propisuje mere zaštite od elementarnih nepogoda u oblasti urbanizma i prostornog planiranja, stanovanja, korišćenja voda, saobraćaja i u drugim oblastima;
5. obezbeđuje sredstva za organizovanje i sprovođenje mera zaštite od elementarnih nepogoda.

Član 48

Ako pretili ili je nastala elementarna nepogoda koja ugrožava ili je ugrozila zdravlje i živote ljudi, ili materijalna dobra u većem obimu na teritoriji opštine ili na teritoriji susedne opštine, predsednik skupštine opštine, odnosno lice koje tu dužnost vrši, može da naredi opštu ili delimičnu mobilizaciju i učešće radnih ljudi i građana, jedinica i štabova civilne zaštite, radnih jedinica, jedinica veze opština, službe osmatranja, javljanja, obaveštavanja i uzbunjivanja, opštinskih organa, mesnih zajednica, samoupravnih, organizacija i zajednica i učešće teritorijalne odbrane i materijalnih sredstava.

Aktom o naređivanju mobilizacije i učešća određuju se mere za smeštaj, ishranu i obezbeđivanje drugih potreba mobilisanog ljudstva iz stava 1 ovog člana.

Predsednik skupštine opštine podnosi skupštini opštine na prvoj narednoj sednici izveštaj o preduzetim merama iz st. 1 i 2 ovog člana.

Član 49

Za zaštitu od elementarnih nepogoda u miru opština može obrazovati radne jedinice od neraspoređenih vojnih obveznika i vojnih obveznika raspoređenih u Jugoslovensku narodnu armiju, ukoliko ovi vojni obveznici nisu pozvani na službu u Jugoslovensku narodnu armiju, od obveznika civilne zaštite koji nisu raspoređeni u civilnu zaštitu i od obveznika radne obaveze.

Uputstvo za obrazovanje jedinica iz stava 1 ovog člana donosi republički sekretar za narodnu odbranu.

3. Mesna zajednica

Član 50

U mesnoj zajednici se radni ljudi i građani neposredno organizuju za izvršavanje zadataka zaštite od elementarnih nepogoda.

Statutom i drugim opštim aktima mesne zajednice bliže se utvrđuju zadaci radnih ljudi i građana i organa mesne zajednice u zaštiti od elementarnih nepogoda.

Član 51

U mesnoj zajednici radni ljudi i građani u organizovanju i ostvarivanju zaštite od elementarnih nepogoda naročito: organizuju se i osposobljavaju za izvršavanje zadataka i mera zaštite; planiraju i organizuju mere zaštite; sprovode mobilizaciju; organizuju i obezbeđuju prihvat i zbrinjavanje evakuisanog stanovništva i materijalnih dobara; organizuju i održavaju red za vreme elementarnih nepogoda; organizuju i sprovode obaveštavanje i uzbunjivanje i učestvuju u ovoj zaštiti.

Član 52

U planiranju, organizovanju i ostvarivanju zaštite od elementarnih nepogoda mesna zajednica saraduje sa samoupravnim organizacijama i zajednicama.

U ostvarivanju saradnje iz stava 1 ovog člana mogu se obrazovati zajednički organi i udruživati snage i sredstva za zaštitu od elementarnih nepogoda.

4. Međuopštinska regionalna zajednica i grad Beograd

Član 53

Međuopštinska regionalna zajednica usklađuje organizovanje, planiranje i sprovođenje zaštite od elementarnih nepogoda opština i vrši druga prava i dužnosti koje joj u oblasti zaštite od elementarnih nepogoda povere opštine i Republika.

Član 54

Grad Beograd uređuje, planira, organizuje, usklađuje i usmerava zaštitu od elementarnih nepogoda i rukovodi tom zaštitom, u skladu sa Ustavom Socijalističke Republike Srbije i Statutom Grada.

Član 55

Ako preti ili je nastala elementarna nepogoda koja ugrožava ili je ugrozila zdravlje i živote ljudi, ili materijalna dobra u većem obimu na teritoriji više opština međuopštinske regionalne zajednice odnosno grada Beograda, predsednik skupštine međuopštinske regionalne zajednice, predsednik Skupštine grada Beograda, odnosno lice koje tu dužnost vrši, može da naredi opštu ili delimičnu mobilizaciju i učešće radnih ljudi i građana i materijalnih sredstava, jedinica i štabova civilne zaštite, radnih jedinica, jedinica veze opština, međuopštinske regionalne zajednice i grada Beograda, službe osmatranja, javljanja, obaveštavanja i uzbunjivanja, državnih organa, mesnih zajednica, samoupravnih organizacija i zajednica i učešće teritorijalne odbrane.

Pri naređivanju mobilizacije i učešća iz stava 1 ovog člana shodno se primenjuju odredbe st. 2 i 3 člana 48 ovog zakona.

5. Republika

Član 56

Republika, u okviru svojih prava i dužnosti, obezbeđuje, organizuje, planira, usmerava i usklađuje sprovođenje zaštite od elementarnih nepogoda i rukovodi ovom zaštitom.

Član 57

Izvršno veće u zaštiti od elementarnih nepogoda usmerava i usklađuje učešće republičkih organa uprave i organizacija koje vrše poslove od interesa za Republiku i vrši druge poslove određene zakonom.

Izvršno veće donosi planove zaštite od elementarnih nepogoda Republike.

Ako preti ili je nastala elementarna nepogoda koja ugrožava ili je ugrozila zdravlje i živote ljudi, ili materijalna dobra u većem obimu na teritoriji više međuopštinskih regionalnih zajednica, ili na teritoriji grada Beograda i međuopštinske regionalne zajednice, a snage i sredstva ovih zajednica nisu dovoljni za sprečavanje i otklanjanje posledica elementarnih nepogoda, predsednik Izvršnog veća može da naredi opštu ili delimičnu mobilizaciju i učešće radnih ljudi i građana i materijalnih sredstava, jedinica i štabova civilne zaštite, radnih jedinica, jedinica veze društveno-političkih i međuopštinskih regionalnih zajednica, službe osmatranja, javljanja, obaveštavanja i uzbunjivanja, državnih organa, samoupravnih organizacija i zajednica, i učešće teritorijalne odbrane.

Predsednik Izvršnog veća podnosi Izvršnom veću, na prvoj narednoj sednici, izveštaj o preduzetim merama iz stava 3 ovog člana.

Član 58

Republički organi uprave i organizacije koje vrše poslove od interesa za Republiku, Republički štab teritorijalne odbrane i Republički štab civilne zaštite, u organizovanju i sprovođenju zaštite od elementarnih nepogoda, saraduju sa odgovarajućim organima opština, međuopštinskih regionalnih zajednica, grada Beograda, socijalističkih autonomnih pokrajina, drugih socijalističkih republika, federacije i sa Jugoslovenskom narodnom armijom.

Član 59

Republički organi uprave, pored poslova iz člana 44 ovog zakona, imaju pravo i dužnost prema opštinskim i organima uprave grada Beograda u pogledu kontrole izvršenja saveznih i republičkih zakona i drugih saveznih i republičkih propisa u oblasti zaštite od elementarnih nepogoda:

1. da, u okviru svog delokruga, neposredno preduzimaju mere zaštite od elementarnih nepogoda, ako opštinski organi uprave odnosno organi uprave grada Beograda ne preduzimaju ili ne preduzimaju blagovremeno ove mere i kada to zahtevaju okolnosti zaštite od elementarnih nepogoda;
2. da nadležnim opštinskim organima uprave odnosno organima uprave grada Beograda daju obavezne instrukcije za izvršavanje zakona i drugih propisa u ovoj oblasti;
3. da traže izveštaje, podatke i obaveštenja o izvršenju zakona i drugih propisa iz ove oblasti.

Glava IV

MERE ZAŠTITE I PLANOVI ZAŠTITE OD ELEMENTARNIH NEPOGODA

1. Mere zaštite

Član 60

Mere zaštite od elementarnih nepogoda su:

- preventivne mere zaštite;
- mere zaštite u slučaju neposredne opasnosti od elementarnih nepogoda;
- mere zaštite kada nastupe elementarne nepogode;
- mere ublažavanja i otklanjanja neposrednih posledica od elementarnih nepogoda.

Član 61

Preventivne mere zaštite obuhvataju naročito: procenu moguće ugroženosti od elementarnih nepogoda materijalnih i drugih potreba i mogućnosti za ovu zaštitu; mere izgradnje na trusnom području; posebne mere zaštite pri izgradnji objekata (brane, skladišta, pumpne stanice i dr.) koji mogu ugroziti živote ljudi i materijalna dobra; izgradnju odbrambenih nasipa; regulisanje vodotoka; protivgradnu odbranu; razbijanje leda na vodotoku; izgradnju potpornih zidova; protivpožarne mere; mere kojima se sprečava eksplozija ubojnih sredstava, nekontrolisano oslobađanje, izlivanje ili rasturanje štetnih gasovitih, tečnih ili čvrstih hemijskih i radioaktivnih materija; otkrivanje i prognoziranje razvoja i kretanja atmosferskih elementarnih nepogoda i nepogoda na rekama; organizovanje sistema osmatranja, javljanja; obaveštavanja i uzbunjivanja; epidemiološke, veterinarske i druge mere kojima se sprečavaju elementarne nepogode ili ublažava njihovo dejstvo.

Mere zaštite u slučaju neposredne opasnosti od elementarnih nepogoda obuhvataju naročito: prikupljanje podataka o nastupajućoj elementarnoj nepogodi sa procenom njenog dejstva i mogućih posledica; obaveštavanje i uzbunjivanje stanovništva, organa, samoupravnih organizacija i zajednica; aktiviranje štabova civilne zaštite za rukovođenje zaštitom; mobilizaciju radnih ljudi i građana i materijalnih sredstava, jedinice civilne zaštite, radnih jedinica, jedinica veze društveno-političkih zajednica, službe osmatranja, javljanja, obaveštavanja i uzbunjivanja, državnih organa, samoupravnih organizacija i zajednica; po potrebi raspoređivanje ljudstva i tehnike na najugroženija područja; planiranje učešća teritorijalne odbrane u ovoj zaštiti; posebne mere fizičkog obezbeđenja potencijalno ugroženih objekata i područja; posebne mere režima i regulisanja saobraćaja na potencijalno najugroženijim područjima i preduzimanje drugih mera kojima se sprečavaju ili ublažavaju posledice od elementarnih nepogoda.

Mere zaštite kada nastupe elementarne nepogode obuhvataju naročito: naređivanje učešća ljudstva i sredstava u zaštiti i spasavanju stanovništva i materijalnih dobara; način, obim i prvenstvo učešća samoupravnih organizacija i zajednica, jedinica civilne zaštite, teritorijalne odbrane, radnih jedinica i primena mera zaštite; spasavanje ugroženog stanovništva i materijalnih dobara (evakuacija, zbrinjavanje ugroženog i nastradalog stanovništva, pružanje prve medicinske i veterinarske pomoći, asanacija terena i mere tehničke zaštite); procenu potreba za traženjem pomoći i učešća jedinica Jugoslovenske narodne armije u ovoj zaštiti; preduzimanje drugih mera kojima se sprečava ili ublažava širenje elementarnih nepogoda i nastupanje posledica i obezbeđuje uspešna zaštita i spasavanje stanovništva i materijalnih dobara.

Mere ublažavanja i otklanjanja neposrednih posledica od elementarnih nepogoda obuhvataju naročito: mere kojima se stvaraju uslovi za normalan život i rad na nastradalom području; prikupljanje podataka, procena i utvrđivanje visine nastale štete; organizovanje prikupljanja i raspodele pomoći i druge mere kojima se ublažavaju ili otklanjaju neposredne posledice od elementarnih nepogoda.

Mere snabdevanja stanovništva i organizacija udruženog rada potrebnim proizvodima, sirovinama i reprodukcijom materijalima obuhvataju i obavezu organizacija udruženog rada koje se bave proizvodnjom, prometom i vršenjem usluga da stave na raspolaganje sirovine i reprodukcione materijale određenim korisnicima po utvrđenom redosledu.

Mere iz stava 5 ovog člana može narediti republički organ uprave nadležan za poslove robnog prometa i usluga, u sporazumu sa republičkim organom uprave nadležnim za poslove energetike, industrije i građevinarstva, u slučaju kada se snabdevanje stanovništva i organizacija udruženog rada potrebnim proizvodima, sirovinama i reprodukcijom materijalima ne može obezbediti na drukčiji način.

2. Planovi zaštite

Član 62

Planove zaštite od elementarnih nepogoda izrađuju i donose mesne zajednice i samoupravne organizacije i zajednice, društveno-političke zajednice i međuopštinske regionalne zajednice.

Član 63

Izvršno veće, na osnovu procene moguće ugroženosti od elementarnih nepogoda, materijalnih i drugih potreba i mogućnosti za zaštitu od ovih nepogoda na teritoriji Republike, utvrđuje za koje se vrste elementarnih nepogoda izrađuju republički planovi zaštite i određuje republičke organe koji te planove izrađuju.

Međuopštinske regionalne zajednice i grad Beograd, na osnovu procene moguće ugroženosti od elementarnih nepogoda, materijalnih i drugih potreba i mogućnosti za zaštitu od ovih nepogoda na teritoriji međuopštinske regionalne zajednice i grada Beograda, i u skladu sa odgovarajućom procenom Republike, utvrđuju za koje se vrste elementarnih nepogoda izrađuju planovi zaštite tih zajednica i određuju organe koji te planove izrađuju.

Opština, na osnovu procene moguće ugroženosti od elementarnih nepogoda, materijalnih i drugih potreba i mogućnosti za zaštitu od ovih nepogoda na teritoriji opštine, i u skladu sa procenama iz st. 1 i 2 ovog člana, utvrđuje za koje se vrste elementarnih nepogoda izrađuju planovi zaštite opštine i određuje organe koji te planove izrađuju.

Mesne zajednice i samoupravne organizacije i zajednice, na osnovu svoje procene moguće ugroženosti od elementarnih nepogoda, materijalnih i drugih potreba i mogućnosti za zaštitu od ovih nepogoda, i u skladu sa odgovarajućom procenom opštine, utvrđuju za koje vrste elementarnih nepogoda izrađuju svoje planove zaštite. Ukoliko ove organizacije i zajednice ne izrade i ne utvrde odgovarajuće planove zaštite, skupština opštine utvrđuje obavezu izrade tih planova.

Član 64

Planovi zaštite od elementarnih nepogoda društveno-političke zajednice i međuopštinske regionalne zajednice, naročito sadrže: procenu moguće ugroženosti od elementarnih nepogoda, materijalnih i drugih potreba i mogućnosti za ovu zaštitu; rukovođenje zaštitom; sprovođenje mobilizacije građana i materijalnih sredstava; obim i prvenstvo učešća

samoupravnih organizacija i zajednica i građana; zadatke službe osmatranja, javljanja, obaveštavanja i uzbuđivanja; upotrebu jedinica civilne zaštite i teritorijalne odbrane i radnih jedinica; organizaciju i sprovođenje mera civilne zaštite; potrebe za učešćem jedinica Jugoslovenske narodne armije. Prema potrebi plan sadrži i druge mere od značaja za zaštitu od elementarnih nepogoda.

Pored zadataka i mera iz stava 1 ovog člana, plan zaštite od elementarnih nepogoda sadrži i zadatke i mere za učešće u zaštiti od elementarnih nepogoda organa upravljanja mesnih zajednica i samoupravnih organizacija i zajednica, organa društveno-političkih zajednica i međuopštinskih regionalnih zajednica.

Planovi zaštite od poplava i leda, požara, zaraznih bolesti, zemljotresa i drugih elementarnih nepogoda, usklađuju se među- sobno i svi zajedno čine jedinstven plan zaštite od elementarnih nepogoda mesne zajednice i samoupravne organizacije i zajednice, društveno-političke zajednice i međuopštinske regionalne zajednice.

Opština, međuopštinska regionalna zajednica i grad Beograd mogu svojim propisima bliže da urede sadržaj planova zaštite od elementarnih nepogoda.

Odredbe stava 1 ovog člana shodno se primenjuju i na planove zaštite od elementarnih nepogoda mesne zajednice i samoupravne organizacije i zajednice.

Sa zadacima i merama iz planova zaštite moraju biti upoznati izvršioci tih zadataka i mera.

Član 65

Plan zaštite od elementarnih nepogoda mesne zajednice i samoupravne organizacije i zajednice mora biti usklađen sa odgovarajućim planom opštine, plan opštine sa odgovarajućim planom međuopštinske regionalne zajednice, odnosno grada Beograda, a plan međuopštinske regionalne zajednice, odnosno grada Beograda sa planom Republike.

Glava V

RUKOVOĐENJE ZAŠTITOM OD ELEMENTARNIH NEPOGODA

1. Zajedničke odredbe

Član 66

Poslove zaštite od elementarnih nepogoda, u okviru svog delokruga, vrše nadležni organi društveno-političkih zajednica i međuopštinskih regionalnih zajednica, organi samoupravljanja mesnih zajednica i samoupravnih organizacija i zajednica.

Član 67

Nadležni organi društveno-političkih zajednica i međuopštinskih regionalnih zajednica, organi samoupravljanja mesnih zajednica i samoupravnih organizacija i zajednica, u okviru svog delokruga, vrše poslove zaštite od elementarnih nepogoda, na način i pod uslovima određenim zakonom, drugim propisima i planovima zaštite od elementarnih nepogoda.

2. Štabovi civilne zaštite

Član 68

Sprovođenjem mera kojima se sprečavaju, otklanjaju ili ublažavaju neposredne opasnosti, posledice i obezbeđuje zaštita i spasavanje ljudi i materijalnih dobara rukovodi štab civilne zaštite samoupravne organizacije i zajednice, mesne zajednice, opštine, međuopštinske regionalne zajednice, grada Beograda, odnosno Republike koji je obrazovan prema propisima o narodnoj odbrani.

Sprovođenjem mera iz stava 1 ovog člana u samoupravnoj organizaciji i zajednici u kojoj se ne obrazuje štab civilne zaštite - rukovodi organ koga svojim opštim aktom odredi ta organizacija odnosno zajednica.

Član 69

Štabovi civilne zaštite iz člana 68 stava 1 ovog zakona vrše sledeće poslove:

1. prate i ostvaruju uvid u organizaciju i rukovode sprovođenjem mera zaštite kojima se sprečavaju, otklanjaju ili ublažavaju neposredne posledice od elementarnih nepogoda;
2. preduzimaju mere za blagovremeno obaveštavanje građana o opasnostima od elementarnih nepogoda;
3. rukovode jedinicama civilne zaštite i sprovođenjem mera civilne zaštite;
4. organizuju pružanje prve medicinske pomoći i prve veterinarske pomoći, asanaciju, spasavanje, evakuaciju i zbrinjavanje i organizovanje i sprovođenje drugih mera zaštite od elementarnih nepogoda;
5. ostvaruju međusobnu saradnju i saradnju sa odgovarajućim organima društveno-političkih zajednica, društveno-političkih i društvenih organizacija u organizovanju i sprovođenju zaštite od elementarnih nepogoda.

Član 70

Štabovi civilne zaštite društveno-političkih zajednica i međuopštinskih regionalnih zajednica u rukovođenju sprovođenjem mera zaštite od elementarnih nepogoda, pored poslova iz člana 69 ovog zakona, vrše sledeće poslove:

1. mogu narediti organizacijama u oblasti štampe, radija, televizije i drugim sredstvima informisanja, na svom području, da odmah prenesu odgovarajuća obaveštenja i upozorenja;
2. rukovode radnim jedinicama i mobilisanim građanima i preko štabova teritorijalne odbrane usklađuju učešće jedinica i ustanova teritorijalne odbrane u zaštiti i spasavanju stanovništva i materijalnih dobara;
3. postavljaju zadatke mesnim zajednicama i samoupravnim organizacijama i zajednicama za učešće u zaštiti od elementarnih nepogoda radi sprečavanja, otklanjanja ili ublažavanja neposrednih posledica od ovih nepogoda;
4. sarađuju sa nadležnim organima Jugoslovenske narodne armije radi obezbeđenja i usklađivanja učešća jedinica Jugoslovenske narodne armije u zaštiti od elementarnih nepogoda;
5. vrše i druge poslove određene ovim zakonom i drugim propisima.

U rukovođenju sprovođenja mera zaštite od elementarnih nepogoda, Republički štab civilne zaštite može narediti štabovima civilne zaštite opština, međuopštinske regionalne zajednice i grada Beograda upotrebu jedinica civilne zaštite i sprovođenje drugih mera zaštite od ovih nepogoda kao i sprovođenje mera zaštite kada to okolnosti zaštite od ovih nepogoda zahtevaju na teritoriji opštine, međuopštinske regionalne zajednice odnosno grada Beograda, a štabovi

civilne zaštite međuopštinske regionalne zajednice i grada Beograda - opštinskim štabovima civilne zaštite, odnosno opštinski štabovi civilne zaštite štabovima civilne zaštite mesnih zajednica i samoupravnih organizacija i zajednica.

Član 71

U zaštiti od elementarnih nepogoda, Republički štab civilne zaštite, pored poslova iz čl. 69 i 70 ovog zakona, vrši i sledeće poslove:

1. usklađuje aktivnost štabova civilne zaštite međuopštinskih regionalnih zajednica;
2. rukovodi zaštitom od elementarnih nepogoda ako one ugrožavaju teritoriju više međuopštinskih regionalnih zajednica, ili grada Beograda i međuopštinskih regionalnih zajednica;
3. sarađuje sa odgovarajućim organima socijalističkih autonomnih pokrajina, drugih socijalističkih republika, federacije i sa Jugoslovenskom narodnom armijom;
4. vrši i druge poslove određene ovim zakonom i drugim propisima.

Republički štab civilne zaštite u vršenju poslova iz stava 1 ovog člana može, kada to zahtevaju okolnosti zaštite od elementarnih nepogoda, da neposredno usklađuje aktivnost opštinskih štabova civilne zaštite i da preduzima druge mere preko ovih štabova, kojima se obezbeđuje zaštita i otklanjanje neposrednih posledica od elementarnih nepogoda.

Član 72

U rukovođenju zaštitom od elementarnih nepogoda štabovi civilne zaštite donose naredbe i rešenja.

Član 73

U društveno-političkoj zajednici i međuopštinskoj regionalnoj zajednici mogu se za rukovođenje zaštitom od pojedinih vrsta elementarnih nepogoda obrazovati operativni štabovi (sanitetski, veterinarski, za zaštitu od jonizujućih zračenja, za zaštitu bilja, za zaštitu od požara, za odbranu od poplava i drugi operativni štabovi).

Operativne štabove iz stava 1 ovog člana obrazuje i određuje njihov sastav i zadatke komandant štaba civilne zaštite društveno-političke zajednice odnosno međuopštinske regionalne zajednice.

Glava VI

UTVRĐIVANJE VISINE ŠTETE, POMOĆ I NAKNADE

1. Utvrđivanje visine štete

Član 74

Mesne zajednice i samoupravne organizacije i zajednice, društveno-političke zajednice i međuopštinske regionalne zajednice dužne su da najmanje jedanput godišnje razmatraju organizaciju i sprovođenje zaštite od elementarnih nepogoda i nastalu štetu od ovih nepogoda.

Član 75

Skupština opštine i skupština grada Beograda razmatraju visinu štete od elementarnih nepogoda na osnovu procena koje vrše stručne komisije osnovnih i drugih organizacija udruženog rada i stručne komisije opštine i grada Beograda, odmah po nastanku šteta, a najkasnije u roku od 60 dana. Izuzetno, u slučajevima kada procene i utvrđivanje šteta nije moguće izvršiti u ovom roku (oštećenje useva nastalo od poplava i atmosferskih nepogoda i sl.) procene i utvrđivanje šteta moraju se izvršiti, najkasnije pre ubiranja useva.

Visina štete od elementarnih nepogoda utvrđuje se na način i po metodologiji predviđenoj Dogovorom o obrazovanju sredstava solidarnosti naroda i narodnosti Jugoslavije i republika i autonomnih pokrajina za otklanjanje posledica elementarnih nepogoda.

Član 76

Izveštaj o visini štete većeg obima na teritoriji opštine, skupština opštine odnosno Skupština grada Beograda dostavlja Izvršnom veću najkasnije u roku od 30 dana od dana razmatranja visine štete.

Pod štetom većeg obima podrazumeva se šteta čiji iznos prelazi 10% nacionalnog dohotka ostvarenog na teritoriji opštine u prethodnoj godini.

Nacionalni dohodak iz stava 2 ovog člana valorizuje se sa rastom cena na malo u godini u kojoj su se dogodile elementarne nepogode, ako je taj rast veći od 35% u odnosu na nivo cena na malo iz prethodne godine, prema podacima Republičkog zavoda za statistiku.

Pod rastom cena na malo iz stava 3 ovog člana podrazumeva se rast tih cena, posmatran kumulativno u mesecima koji prethode mesecu u kome su se dogodile elementarne nepogode u odnosu na isti period prošle godine.

Valorizacija iz stava 3 ovog člana vrši se za procenat rasta cena na malo ostvaren iznad rasta od 35%.

Član 77

Izvršno veće razmatra izveštaje i utvrđuje visinu štete iz člana 76 ovog zakona, preduzima i predlaže mere za pružanje pomoći opštinama za otklanjanje posledica štete većeg obima.

Izvršno veće propisuje postupak i način razmatranja izveštaja i predlaganja mera iz stava 1 člana 76 ovog zakona.

2. Pomoć

Član 78

Republika učestvuje u pružanju pomoći opštinama i gradu Beogradu za otklanjanje posledica štete većeg obima.

Po pravilu, Republika pruža pomoć opštinama i gradu Beogradu za otklanjanje posledica šteta većeg obima od rizika koji ne osiguravaju osiguravajuće organizacije i za štete koje nisu nastale kao posledica propusta samoupravne organizacije i zajednice, mesne zajednice, organa i radnih ljudi i građana.

Izuzetno od uslova iz stava 2 člana 76 ovog zakona, Izvršno veće može odobravati pomoć iz sredstava solidarnosti rudnicima uglja sa jamskim kopom, za otklanjanje posledica od požara većih razmera ili od izbijanja i ekspanzije gasova većeg obima i iznenadnog prodora podzemnih voda, zbog kojih je došlo do potpune obustave proizvodnje i direktnog ugrožavanja zaposlenih ljudi i objekata, postrojenja i uređaja.

O pružanju pomoći odlučuje Izvršno veće.

Visina pomoći iz stava 1 ovog člana zavisi od mogućnosti Republike, grada Beograda, opštine, samoupravne organizacije i zajednice, radnih ljudi i građana na teritoriji te opštine, odnosno grada Beograda.

Pomoć za otklanjanje štete većeg obima od elementarnih nepogoda može se dati u obliku neposredne novčane pomoći iz sredstava solidarnosti i drugih sredstava Republike.

Izvršno veće može u okviru pomoći, predložiti sniženje odnosno oslobađanje od plaćanja poreza, doprinosa i drugih dažbina, kao i druge mere kojima se otklanjaju odnosno ublažuju posledice od elementarnih nepogoda.

Član 79

Zahtev za pružanje pomoći iz člana 78 ovog zakona opština, odnosno grad Beograd podnosi Izvršnom veću istovremeno sa izveštajem iz člana 76 ovog zakona.

Izuzetno, u slučaju kada je šteta većeg obima takvih razmera ili takvog karaktera da je neophodna hitna pomoć, Izvršno veće može i pre dobijanja izveštaja iz stava 1 ovog člana pružiti određenu pomoć.

Član 80

Novčana pomoć iz sredstava Republike, za otklanjanje šteta većeg obima od elementarnih nepogoda daje se, po pravilu, bez obaveze vraćanja.

Radni ljudi i građani, mesne zajednice i samoupravne organizacije i zajednice i društveno-političke zajednice pomoć koju su dobili za otklanjanje štete većeg obima od elementarnih nepogoda mogu koristiti samo za namene za koje je data.

3. Naknade

Član 81

Radnim ljudima i građanima, koji su po naređenju nadležnog organa učestvovali u zaštiti od elementarnih nepogoda, pripada naknada ličnog dohotka, ukoliko to oni zahtevaju.

Radnim ljudima i građanima, samoupravnim organizacijama i zajednicama, mesnim zajednicama i organima čija su materijalna sredstva, po naređenju nadležnog organa upotrebljena, odnosno korišćena u zaštiti od elementarnih nepogoda, za uzetu hranu i druga materijalna sredstva za potrebe ove zaštite, kao i za pričinjenu štetu na sredstvima koja su korišćena u zaštiti i za štetu koja je nastala preduzimanjem mera zaštite - pripada naknada, ukoliko to oni zahtevaju.

Naknade iz st. 1 i 2 ovog člana ne pripadaju radnim ljudima i građanima koji su učestvovali u zaštiti svoje imovine ili u zaštiti na području mesne zajednice u kojoj žive, radnicima za zaštitu u okviru svoje samoupravne organizacije i zajednice. Ove naknade ne pripadaju ni samoupravnoj organizaciji i zajednici i mesnoj zajednici za učešće u zaštiti imovine koju koriste i kojom upravljaju.

Član 82

Radnicima u udruženom radu, naknada ličnog dohotka iz st. 1 i 2 člana 81 ovog zakona određuje se prema visini prosečne akontacije ličnog dohotka ostvarenog za protekla tri meseca.

Radnim ljudima iz stava 1 člana 81 ovog zakona koji obavljaju delatnosti ličnim radom na sredstvima u svojini građana visina naknade ličnog dohotka određuje se prema propisima skupštine opštine, odnosno grada Beograda.

Član 83

Građani, mesne zajednice, samoupravne organizacije i zajednice i državni organi, čija su sredstva, stambene i druge zgrade, prema odredbama ovog zakona, privremeno korišćeni za zaštitu od elementarnih nepogoda, mogu tražiti naknadu u visini koju su ostvarivali ili koju su mogli da ostvaruju korišćenjem tih sredstava i zgrada neposredno pre nastupanja elementarne nepogode.

Član 84

Iznos naknade za uzetu hranu i druga materijalna sredstva iz člana 15 ovog zakona koja su upotrebljena za zaštitu od elementarnih nepogoda određuje se prema mesnim tržišnim cenama na dan kada su preuzeta.

Član 85

Korisnici i sopstvenici pokretnih i nepokretnih stvari na kojima je pričinjena šteta za vreme učešća u zaštiti od elementarnih nepogoda ili pri preduzimanju mera zaštite od ovih nepogoda mogu zahtevati naknadu stvarne štete ukoliko ovu naknadu štete nisu mogli da ostvare po osnovu osiguranja.

Član 86

Visina naknade štete iz čl. 83, 84 i 85 ovog zakona utvrđuje se sporazumno. Ukoliko se ne postigne sporazum iz prethodnog stava, nadležni organ dužan je u roku od 30 dana, od dana podnetog zahteva, da pismeno obavesti podnosioca zahteva o visini ponuđene naknade. Podnosilac zahteva koji nije zadovoljan sa iznosom ponuđene naknade može, u roku od 30 dana od dana prijema pismenog obaveštenja, podneti tužbu nadležnom sudu za utvrđivanje visine naknade štete.

Član 87

Naknada iz člana 81 st. 1 i 2 ovog zakona isplaćuje se najdocije u roku od šest meseci od dana prestanka učešća u zaštiti od elementarnih nepogoda, ili uzimanja hrane i drugih materijalnih sredstava odnosno od dana pravosnažnosti sudske odluke o utvrđivanju visine naknade.

Član 88

Isplate naknade iz člana 81 st. 1 i 2 ovog zakona vrše se iz sredstava samoupravne organizacije i zajednice, ako su mere i poslovi zaštite od elementarnih nepogoda vršeni u njenom interesu, a u ostalim slučajevima - iz sredstava društveno-političke zajednice, odnosno međuopštinske regionalne zajednice čiji je organ naredio učešće ljudstva i upotrebu materijalnih sredstava u ovoj zaštiti.

4. Obezbeđenje sredstava

Član 89

Sredstva za zaštitu od elementarnih nepogoda obezbeđuju radni ljudi i građani, mesne zajednice, samoupravne organizacije i zajednice i društveno-političke zajednice, obrazovanjem sredstava solidarnosti i njihovim udruživanjem, osiguranjem kod osiguravajućih organizacija i na drugi način.

Za zaštitu od elementarnih nepogoda mogu se koristiti i sredstva koja su posebnim propisima određena za zaštitu od pojedinih vrsta elementarnih nepogoda.

Član 90

Radi ostvarivanja solidarnosti i uzajamnosti u otklanjanju posledica od elementarnih nepogoda, radni ljudi i građani, samoupravne organizacije i zajednice, društveno-političke zajednice i međuopštinske regionalne zajednice obrazuju sredstva solidarnosti.

Sredstva solidarnosti u Republici obrazuju se prema Zakonu o obrazovanju i korišćenju sredstava solidarnosti za otklanjanje posledica od elementarnih nepogoda.

Mesne zajednice, samoupravne organizacije i zajednice, opštine, međuopštinske regionalne zajednice i grad Beograd mogu samoupravnim sporazumom ili društvenim dogovorom da obrazuju i udružuju sredstva solidarnosti radi finansiranja zaštite od elementarnih nepogoda.

Član 91

Sredstva od naplaćenih novčanih kazni za prekršaje po odredbama ovog zakona i Zakona o obrazovanju i korišćenju sredstava solidarnosti za otklanjanje posledica od elementarnih nepogoda, pripadaju opštini na čijoj je teritoriji izvršen prekršaj i mogu se koristiti samo za potrebe zaštite od elementarnih nepogoda.

Glava VII

KAZNENE ODREDBE

Član 91a

Novčanom kaznom od 25.000 do 10.000.000 dinara kazniće se za privredni prestup organizacija udruženog rada ako po naređenju nadležnog organa ne stavi na raspolaganje proizvode, sirovine i reprodukcione materijale određenim korisnicima po utvrđenom redosledu, (član 61 st. 5 i 6).

Za privredni prestup iz stava 1 ovog člana kazniće se novčanom kaznom od 5.000 do 100.000 dinara i odgovorno lice u organizaciji udruženog rada.

Član 92

Novčanom kaznom od 1.000 do 10.000 dinara kazniće se za prekršaj samoupravna organizacija i zajednica ili drugo pravno lice:

1. ako ne preduzme mere zaštite ili ne učestvuje u zaštiti od elementarnih nepogoda ili ako ne omogući preduzimanje mera za otklanjanje opasnosti i za zaštitu materijalnih dobara koje naredi organ koji rukovodi zaštitom od elementarnih nepogoda (čl. 12 i 27);

2. ako na zahtev organa koji rukovodi zaštitom od elementarnih nepogoda ne stavi na raspoloženje materijalna sredstva u ispravnom stanju i sa odgovarajućom radnom snagom, hranu i druga sredstva neophodna za zaštitu od ovih nepogoda, u mestu i vreme koje odredi ovaj organ, ili ne primi na privremeni smeštaj evakuisano stanovništvo i materijalna dobra (čl. 13, 14, 15 i 16);
  3. ako ne omogući korišćenje sredstava veze ili saobraćajnih sredstava radi prenošenja obaveštenja o elementarnim nepogodama ili ne obezbedi prioritet u korišćenju sredstava veze u zaštiti od elementarnih nepogoda (stav 2 člana 21 i član 29);
  4. ako na zahtev organa koji rukovodi zaštitom od elementarne nepogode ne uvede dežurstvo (član 30);
  5. ako ne postupi po naređenju o mobilizaciji ili ne upozna svoje radnike, jedinice i ustanove teritorijalne odbrane i jedinice civilne zaštite sa merama zaštite od elementarnih nepogoda (čl. 28, 48, 55 i stav 3 člana 57);
  6. ako ne preduzmu mere zaštite od elementarnih nepogoda koje su propisane zakonom i propisima donetim na osnovu zakona (član 31 stav 1 tačka 4 člana 47 i član 61);
  7. ako ne dostavi odmah potrebne podatke o opasnostima od elementarnih nepogoda organu koji rukovodi zaštitom, centrima za obaveštavanje i uzbunjivanje i organizacijama u oblasti javnog informisanja (stav 1 člana 34);
  8. ako ne obavesti i ne uzbuni stanovništvo, organe, samo-upravne organizacije i zajednice o nailasku opasnosti od elementarnih nepogoda (stav 3 člana 34).
- Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se novčanom kaznom od 100 do 1.000 dinara i odgovorno lice u samoupravnoj organizaciji i zajednici ili drugom pravnom licu.

Član 93

Novčanom kaznom od 500 do 5.000 dinara kazniće se za prekršaj samoupravna organizacija i zajednica ili drugo pravno lice:

1. ako ne evakuiše svoje radnike i materijalna dobra po naređenju organa koji rukovodi zaštitom od elementarnih nepogoda (stav 1 člana 17);
2. ako organu koji rukovodi zaštitom od elementarnih nepogoda odbije da da podatke iz svog programa naučnoistraživačkog rada i o svojim dostignućima ili odbije zahtev ovog organa da izradi studije odnosno analize koje su od značaja za zaštitu od elementarnih nepogoda (st. 1 i 2 člana 33);
3. ako ne izradi ili ne donese odgovarajuće planove zaštite od elementarnih nepogoda ili ne uskladi ove planove sa odgovarajućim planovima društveno-političke zajednice (član 62, stav 4 člana 63 i član 65);
4. ako nenamenski koristi pomoć koju je dobila za otklanjanje štete od elementarnih nepogoda (stav 2 člana 80).

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se novčanom kaznom od 50 do 500 dinara i odgovorno lice u organizaciji udruženog rada ili drugom pravnom licu.

Član 94

Novčanom kaznom od 100 do 1.000 dinara kazniće se za prekršaj pojedinac:

1. ako na zahtev organa koji rukovodi zaštitom od elementarnih nepogoda ne stavi na raspolaganje materijalna sredstva u ispravnom stanju i sa raspoloživom radnom snagom, raspoložive zalihe hrane i drugog materijala neophodnog za zaštitu od ovih nepogoda, u vreme i mesto koje odredi ovaj organ, ili ne prihvati na privremeni smeštaj evakuisano stanovništvo i materijalna dobra (član 13, st. 1 i 2 člana 14 i čl. 15 i 16);

2. ako svojim sredstvima veze i saobraćajnim sredstvima ne prenese ili ne omogući prenošenje obaveštenja (član 21).

Član 95

Novčanom kaznom od 100 do 1.000 dinara kazniće se za prekršaj pojedinac:

1. ako ne izvršava obaveze u zaštiti od elementarnih nepogoda (tač. 1 i 3 do 6 člana 18);
2. ako ne čuva ili ne održava u ispravnom stanju sredstva koja su mu poverena radi izvršavanja zadatka zaštite od elementarnih nepogoda ili ako ova sredstva ne vrati na poziv nadležnog organa (član 22);
3. ako radi zaštite od elementarnih nepogoda ne primeni propisane mere zaštite (član 31, stav 1 tačka 4 člana 47 i član 61);
4. ako ne postupi po naređenju o mobilizaciji (stav 1 člana 48, član 55 i stav 3 člana 57);
5. ako nenamenski koristi pomoć dobijenu za otklanjanje posledica od elementarnih nepogoda (stav 2 člana 80).

Član 96

Novčanom kaznom od 50 do 500 dinara kazniće se za prekršaj pojedinac:

1. ako ne preduzme ili ne omogući preduzimanje mera za otklanjanje opasnosti koje naredi organ koji rukovodi zaštitom od elementarnih nepogoda (član 12);
2. ako se po naređenju organa koji rukovodi zaštitom ne evakuše ili odbije da evakuše svoja materijalna dobra (stav 1 člana 17).

Glava VIII

PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 97

Republički organi koji su prema odredbama ovog zakona obavezni da donesu propise, doneće te propise u roku od godine dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Samoupravne organizacije i zajednice, mesne zajednice, opštine, međuopštinske regionalne zajednice i grad Beograd dužni su da u roku od godine dana od dana stupanja na snagu ovog zakona usklade svoja opšta akta i svoje planove zaštite od elementarnih nepogoda sa ovim zakonom, a u roku od šest meseci sa donetim propisima iz stava 1 ovog člana.

Član 98

Do donošenja metodologije iz stava 2 člana 75 ovog zakona, primenjivaće se za utvrđivanje štete od elementarnih nepogoda metodologija koju propiše Izvršno veće.

Član 99

Odredbe ovog zakona primenjivaće se i u slučaju neposredne ratne opasnosti i u ratu ukoliko posebnim propisima za te uslove ne bude drukčije određeno.

Član 100

Za podneske i priloge, kao i za rešenja i žalbe u vezi sa ostvarivanjem prava i dužnosti po ovom zakonu, ne mogu se uvoditi niti naplaćivati takse.

Član 101

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o zaštiti od elementarnih nepogoda ("Službeni glasnik SRS", br. 26/72 i 28/76).

Član 102

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Socijalističke Republike Srbije".